

TA'LIM JARAYONIDA INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING ROLI

Fayzullayeva Ditora Baxtiyorovna

*Termiz iqtisodiyot va servis universiteti,
"Xorijiy til va adabiyoti" yo'nalishi magistranti*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada ta'lim jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalarning ahamiyati, ularning nazariy asoslari va amaliy qo'llanish imkoniyatlari tahlil qilingan. Innovatsion texnologiyalar o'quv jarayonini samarali tashkil etish, o'quvchilarning ijodiy fikrlash va mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, O'zbekiston ta'lim tizimida innovatsion yondashuvlarni joriy etish tajribasi, mavjud muammolar hamda ularni hal etish yo'llari yoritilgan. Maqola o'qituvchilar uchun nazariy-amaliy ahamiyatga ega bo'lib, zamonaviy ta'limning yangi yo'nalishlarini aks ettiradi.*

Kalit so'zlar: *ta'lim jarayoni, innovatsiya, pedagogik texnologiya, interfaol metod, AKT, raqamli ta'lim, mustaqil fikrlash, ijodiy tafakkur, zamonaviy o'qitish.*

Аннотация: *В данной статье рассмотрены значение инновационных педагогических технологий в образовательном процессе, их теоретические основы и практические пути применения. Инновационные технологии способствуют эффективной организации учебного процесса, развитию творческого и самостоятельного мышления учащихся. Также проанализирован опыт внедрения инновационных подходов в системе образования Узбекистана, выявлены существующие проблемы и пути их решения. Статья имеет теоретико-практическое значение для преподавателей и отражает новые направления современного образования.*

Ключевые слова: *образовательный процесс, инновация, педагогическая технология, интерактивный метод, ИКТ, цифровое образование, самостоятельное мышление, творческое мышление, современное обучение.*

Kirish: XXI asrda dunyo miqyosida ta'lim tizimi oldida yangi talab va vazifalar paydo bo'lmoqda. Zamonaviy sharoitda raqobatbardosh kadrlarni tayyorlash, ularning ijodiy salohiyatini rivojlantirish, mustaqil fikrlashga o'rgatish ta'lim tizimining eng muhim maqsadiga aylangan. Bunday sharoitda ta'lim jarayoniga innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish zarurati ortib bormoqda. Chunki innovatsion yondashuv o'quv jarayonini samarali tashkil etish, o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini oshirish hamda ta'lim sifatini yaxshilashga xizmat qiladi (To'xtaxodjayeva, 2019: 22).

Asosiy qism: 1. Innovatsion pedagogik texnologiyalarning mazmuni va nazariy asoslari

“Innovatsiya” so‘zi lotincha innovatio – “yangilik kiritish” ma’nosini bildiradi. Pedagogika fanida bu tushuncha o‘quv-tarbiya jarayoniga yangi g‘oya, metod, usul va texnologiyalarni kiritish, ularni takomillashtirish hamda ta’lim sifatini oshirishni anglatadi. V.P. Bospalko innovatsion pedagogik texnologiyani “ta’lim jarayonini oldindan loyihalash, uni tizimli amalga oshirish va kafolatlangan natijaga erishishga yo‘naltirilgan faoliyat” deb ta’riflaydi (Bospalko, 1989: 45).

O‘zbekistonlik olim D. Xodjayeva fikricha, innovatsion texnologiyalar o‘qitish jarayonini zamonaviy talablarga mos tarzda tashkil etish, o‘quvchilarni mustaqil fikrlashga, ijodiy yondashishga undovchi tizimdir (Xodjayeva, 2020: 15).

2. Innovatsion pedagogik texnologiyalarning ta’lim jarayonidagi ahamiyati

Innovatsion texnologiyalar o‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasidagi muloqotni yangi bosqichga olib chiqadi. Ular o‘quvchilarni faol ishtirok etishga, mustaqil fikrlashga va tahliliy yondashishga undaydi.

Masalan, interfaol metodlar — “Aqliy hujum”, “Klaster”, “Debat”, “Sinkveyn”, “Bumerang” kabi usullar o‘quvchilarning darsdagi faolligini oshiradi va ularda ijodiy tafakkurni shakllantiradi (Sayidahmedova, 2018: 61).

Bundan tashqari, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) ta’lim jarayonining ajralmas qismi hisoblanadi. Masalan, Google Classroom, Moodle, Zoom, Kahoot, Quizizz platformalari yordamida o‘qituvchilar darslarni interaktiv tashkil etishi, o‘quvchilar esa mustaqil o‘rganish va o‘zlashtirish jarayonini nazorat qilishi mumkin (Ismoilov, 2022: 27). Sh.M. Mirziyoyev ta’kidlaganidek, “Zamonaviy bilim va texnologiyalarni egallash, yoshlarning ijodiy salohiyatini ro‘yobga chiqarish — yangi O‘zbekiston taraqqiyotining eng muhim omilidir” (Mirziyoyev, 2021: 78).

Demak, innovatsion texnologiyalar o‘qituvchining faoliyatini yengillashtiradi, o‘quvchini esa mustaqil izlanish va tafakkurga yo‘naltiradi.

3. O‘zbekiston ta’lim tizimida innovatsion texnologiyalarni joriy etish tajribasi

O‘zbekiston Respublikasida so‘nggi yillarda ta’lim sohasida keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmog‘da. “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonun (2020) hamda “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi”da innovatsion pedagogik texnologiyalarni tatbiq etish zarurligi alohida ta’kidlangan (O‘zbekiston Respublikasi Qonunlari to‘plami, 2020: 14). Bugungi kunda quyidagi loyihalar bu borada muhim o‘rin tutmog‘da: “Raqamli ta’lim” milliy dasturi – ta’lim muassasalarini kompyuter texnikasi bilan jihozlash, elektron darsliklarni yaratish; “Ustoz” platformasi – o‘qituvchilarning malakasini oshirish va tajriba almashish imkonini yaratadi; “ZiyoNET” axborot tarmog‘i – o‘quvchilarga bepul elektron resurslar va onlayn darslarni taqdim etadi (Yusupov, 2021: 42). Bu tashabbuslar o‘qituvchilarning kasbiy mahoratini oshirish va o‘quv jarayonini modernizatsiya qilishda muhim ahamiyat kasb etmog‘da.

4. Innovatsion texnologiyalarni tatbiq etishdagi muammolar

Innovatsion texnologiyalarni ta’lim tizimiga to‘liq joriy etishda bir qator muammolar mavjud: ayrim ta’lim muassasalarida texnik vositalarning yetishmasligi; o‘qituvchilarning

AKT bo'yicha savodxonligining pastligi; interfaol metodlarni didaktik jihatdan to'g'ri qo'llashdagi kamchiliklar; o'quvchilarda mustaqil ta'lim olish motivatsiyasining sustligi (Rahimov, 2020: 58).

Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun o'qituvchilar malakasini oshirish kurslarini tashkil etish, o'quv dasturlarini innovatsion yondashuv asosida qayta ko'rib chiqish va dars jarayonini ilmiy asosda tashkil etish zarur.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, innovatsion pedagogik texnologiyalar ta'lim jarayonini yangilash, o'qituvchilarning kasbiy salohiyatini oshirish, o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini kuchaytirish hamda ularni mustaqil fikrlaydigan shaxs sifatida shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Innovatsion texnologiyalar yordamida ta'lim samaradorligi oshadi, darslar qiziqarli va interaktiv shaklga kiradi. Shu bois, har bir pedagog o'z faoliyatida innovatsion yondashuvlarni joriy etishga, yangi metod va texnologiyalarni o'rganishga intilishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. To'xtaxodjayeva, M. (2019). Pedagogik texnologiyalar va innovatsion yondashuvlar. Toshkent: Fan nashriyoti. – B. 22–28.
2. Xodjayeva, D. (2020). Zamonaviy ta'limda innovatsion texnologiyalar. Toshkent: TDPU nashriyoti. – B. 15–21.
3. Bepalko, V.P. (1989). Pedagogicheskaya texnologiya v uchebnom protsesse. Moskva: Pedagogika. – S. 45–49.
4. Sayidahmedova, N. (2018). Interfaol metodlar orqali ta'lim samaradorligini oshirish. Toshkent: Yangi asr avlodi. – B. 61–65.
5. Karimova, S. (2020). Axborot texnologiyalari va ta'lim. Toshkent: Oliy ta'lim. – B. 39–44.
6. Ismoilov, R. (2022). Masofaviy ta'lim va innovatsion yondashuvlar. Samarqand: SamDU nashriyoti. – B. 27–30.
7. Yusupov, A. (2021). O'zbekiston ta'lim tizimida raqamli innovatsiyalar. Toshkent: Innovatsiya nashriyoti. – B. 42–47.
8. Rahimov, B. (2020). Pedagogik innovatsiyalarni tatbiq etish muammolari. Namangan: NamDU. – B. 58–63.
9. O'zbekiston Respublikasi Qonunlari to'plami. (2020). "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun. Toshkent: Adolat nashriyoti. – B. 14.
10. Mirziyoyev, Sh.M. (2021). Yangi O'zbekiston strategiyasi. Toshkent: O'zbekiston. – B. 78–82.